

Hodnocení diplomové práce Nikolý Havelkové *Dvě tváře českého undergroundu*.

Práci nechci hodnotit „tradičně“ způsobem „obsah – forma“, hodnocené atributy jsou v tomto případě přece jenom jinde: téma práce může být dnes (a do jisté míry i je!) totiž zámkou k menší občanské válce se zřetelným signálem „historii“: hrdiny jsme MY, nikoliv ONI! Smysl i kvalitu práce spatřuji v otázkách, jež klade, ve způsobu, jímž se na ně autorka pokouší odpovídat, a zejména v jejím hledání cest k těmto odpovědím.

Přes tento náznak sympatií jsem přesvědčen, že by práci prospěla značně: hlubší informovanost či „zběhlejší“ orientace v zákulisí aspoň „dvou surrealismů“ („teigovského“ a „effenbergerovského“), zevrubnější povědomí o skutečném pozadí americké beat generation a Spoonriverská antologie v ruce autorky; nicméně výsledek předložené práce mj. i coby zprávy o nelehkém souboji jedné mladé duše s gigantem mediálních dezinformací vyzdvihují vysoko. Zvláště pro schopnost (s prominutím – s přihlédnutím k věku autorky) odpoutat se od dobové masívní mediální masáže tisku, televize, množství přednášek, pojmenovávání míst významnějších i zcela bezvýznamných jmény nových „hrdinů“, zaslouživších se o ...

Autorka dle mne se předně adekvátně zorientovala v dostupných dokumentech, manifestech a vzpomínkách z let čtyřicátých a padesátých, musela si je utřídit!, a po jejich prostudování projevila vzácnou odolnost vůči dobovému brainwashingu, jakkoliv potýkat se s atmosférou „čtyřicítek“ a „padesátek“ pro ni mohlo být cestou do pravěku a uvěřit novodobým „pravdokárcům“ by mohlo být tak snadné a slastné. Nebylo, naštěstí.

Adekvátně pracuje s formulacemi „totální realismus“, „trapná poezie“, Boudníkův „explozianismus“, neodbytně se pídí po smyslu a poslání „edice“ Půlnoc, na s. 12 – 14 podstupuje první velký souboj s názory dnes preferovanými (D. Němcová, M. Putna, I. M. Jirous, P. Janoušek namátkou) a do textu práce stále silněji proniká tázání se po politických ambicích „hrdinů“ pokrývaných rozličnými exhibicemi, happeningy, výtržnostmi, skandály, střety nejednou uměle vyvolávanými a skrytě natáčenými z okna na opačně straně ulice, „aby byl svět včas informován“. Cenný je v práci respekt až k naivní (možná bezmocné) čistotě aktivit generace bondyovsko – vodsedálkovské a důraz (či otázka?), jenž zde autorka artikuluje: jaké byly jejich politické (mocenské) ambice?

A jaké byly u stoupenců undergroundu o dvě tři desetiletí později? A otázek je kladeno více: v jaké atmosféře existoval underground či „underground“ ve 40. letech a v jaké v letech sedmdesátých (o osmdesátých nemluvě)? Co hrozilo v té, co v oné periodě, tj. jaký byl charakter, jaká síla, moc onoho „oficiálního“? Z jaké situace „vklouzli“ do podzemí Bondy, Vodsed'álek, Krejcarová, Boudník, z jaké „vjížděli“ do zákulisí skupiny, výtvarníci, uznávaní literáti i zástupy grafomanů z „rozmazleného“ konce let šedesátých, jaké možnosti měl samizdat v době Půlnoci, jaké v době ze zahraničí zdarma zasílaných počítačů o tři desetiletí později? Existuje underground bez totality?

Je nesmírně cenné, že autorka ponechávajíc vzácně stranou právě tyto vnější okolnosti nezpochybňuje v nejmenším etické hodnoty, jež vedly jisté osobnosti (též oběti) k prezentaci a hájení svých názorů i lidské hrdosti a osobní cti, a zavrtává se právě do komparace oněch „dvou tváří“ undergroundu, jakkoliv v Závěru přidává i „tvář třetí“ (z let osmdesátých), o jejíchž ambicích politických (či mocenských) pochybovat lze již jen stěží.

V práci předložené miniportréty některých z osobností undergroundu či beat generation, zmínky o samizdatech atd. nepovažuji za tolik podstatné, jde víceméně o náčrty, jakkoliv dosti výstižné, to podstatné zmiňuje autorka v Závěru: „*Když jsem si práci vybírala, měla jsem jasnou představu o jeho dvou tvářích (rozuměj – českého undergroundu, JS)... Po přečtení několika publikací, článků a názorů a po zhlédnutí několika dokumentů a rozhovorů se mi tato představa začínala hroutit.*“ Optimální stav před započítím takovéto práce, domnívám se.

Práci doporučuji k obhajobě a přes drobné nedostatky gramatické či formální navrhuji klasifikovat výborně.

Nemohu si odpustit následující slova omluvy: práce byla zčásti poškozena tekutinou, nikoliv výrazně, ale přesto. Jakkoliv k poškození nedošlo mou vinou, prosím autorku o laskavé prominutí této nehody.

V Plzni 21. 8. 2017

Jiří Staněk

